

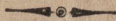
28.

ცესკარი

1858

ივლიანი წიგნი მუშავე.

ტფილისი.

მრეწველობის ტექნოლოგიური.

1858 წლის «ცისკარზე» გელის-მოქმედ-
თა. (*)

ცვილის-ში:

1. თ. ვასილ ბებუთოვი.
- თ. გრიგოლ ბებუთოვი.
- თ. გიორგი მუხრანსკი.
- თ. გრიგოლ მუხრანსკი.
- იაკობ ბუბალოვი.
- იოსებ შამატოვი.
- ივანე შიხოვეი.
- თ. უონხმან მედიქოვი.
- თ. გიორგი დ. შინს-თავი.
10. ლუკა ისანლოვი.
- გრიგოლ ავაზოვი.
- თ. კოსტანტინე მედიქოვი.
- თ. იასე ენდონიკოვი.
- ალექსანდრე ბუზინგანოვი.
- კნ. შანიაშ ჭავჭავაძისა.
- თ. ივანე ჩოლაყაევი.
- კნ. სალომე ენდონიკოვისა.
- თ. ივანე მედიქოვი.
- თ. დავით ციციის-მუღი.
20. კნ. ნინო ონბულიანისა.
- კოსტანტინე შამატოვი.

(*) ნომელთაც შინველად მოუწეწათ კელი, ისინი
შინველად მოხსენებულ ანიან, ხოლო შემდგომნი,
აგრეთვე იმავე შიხედვით.

მე ვეტრევი იავ, შენსა ყვავილსა
 ვაზაფხულისა, ცვრით დანამუღსა,
 როს ზუჩქია ძირით, თავ მოღრევილია
 გამოიმზირვი მინაშეზუღით!
 მაგრამ ნეცავი, მეცა შენსავით-
 მოსვენებითა, ზუჩქილამ შაღვით
 სოჟელსა ვსჭვრეცდუ, ცივისსხლოვნებით,
 რომ არ ვიტანჯო, ესრეთის ვრძნობით...
 ნუ იუ, ყვავილით! შენცა ჩვესნავით.
 ვუღია ვიძვერდეს ცრუობისა ალით?
 იმისოჟსა ხარ დაღრუძუღობა
 ზ იმიტომაც ვერმიხდიღობა?

თ. რ. შ. ე.

1849 წელსა. ახმლის 5-სა. ს. ე.

შავ თვალებს

ვერვინ შეიტყობს, ვერვინ მიხვდებას
საოცარს ძალას შავის თვალების!
როგორა მსდაგვენ, როგორ მკვირცხოვბენ!
საამოს სხით ვით ელვარებენ!

სიღოცხლით სავსე გრძობა გულისა,
გრძობაც ნამდვილი სიყვარულისა,
ცხადთა მსჩანან შავსა თვალებში
როგორც რომ სხე წმინდას სარვეში.

ვიშ, როგორ მატკობს, ვით მაცხოველებს
ის ორნი მზენა სიყვარულისა,
რამდენსაც უმზერ იმ შავსა თვალებს
არ მომწუნდების თქუენი გულისა!

თ. რ. შ. ე.

1851 წელს. ივლისის 12-სა. ქ. თ.

ჯაზიბეგის-მთას

(ლორმოზტოვიდამ)

ისწრაავს რა ჩრდილოთ შორისა გზიდამ,
ჯარიბი ვინმე უცხოესა მხრიდამ,

აღმოსავლეთის, ში, კაშყში!
საღამსა გიძღვნი ყოვლიად ყშიძო.

საუკუნაივან მრისხანე მუხლია
თეთრის რიღეთი გაქვს დაზურვილი,
რაც უნდა ვაძმა ამაყად გძრახოს
შენს ზნელს მშვიდობას ვერ რა შეახოს.
გარნა გულისა ჩვილითა თხოვითა
შენი კლდეს შევედრებ წარიღონ მათა
ვარსკვლავითზე სადგურს, შენს სამოვლო-
ბელითს.

მას საუკუნოს აღვიღოს საცხტოს...

ვიღოცავ გვედრა მე ვრიღისა ღღესა
მტკრიანსა გზახელ სიტხისა დროსა
თავშეყუფარებს ამ ყლადს არეს.
რომ შევისვენო მტარელი მე კლდეს;
გვადიდ ამას გობივ, რომ ქარინსადიმა
საშიშარის ხმით მძაფრ მომხვედრადიმა
დარიელითა ზნელს ხეობაში
არსად მომასწროს საბრძოლეს ვარში.

მაგრამ კიდევ მაქვს ერთი სურვილი...
გსთქუა, შეშინიან... მაძრწუნებს სულთი...
უაი... იყ რომე...

ვარ სრულ სამშობლოთს დავიწყებულთ!
განა წინაღელით ცკბილითა ხვეწილთ,

ვიდეკ ვიბოვნი ვუყლით ალოვსთა?
 მიტნობენ განა ვვლავ მეგობარნი,
 ან ნათესავნი ანუ თუ ძმანი?

ყარბსა კაცსა სად ესდენ წ'ელნი
 განვატარე მე ტანჴკვითა მწ'ველნი!

ანუ სწამადი ცივთა საუკლავთა,
 ფეხთა დავადგამ მშობლისა მტკვერითა,
 ან ნათესავის, ან მეგობრისა

ვისთანაც მქონდნენ დღენი შეგებისა?
 თქმ! თუ ესრეთ არს... შენისა ზუქით
 მალე დამუარე, რომ მზე თვს მუქით
 აღბრ მიჭვრეცდეს შეყბრალოვლად
 ყუძეთ მტკვერი განმუანტე თბლად!

თ. რ. შ. ე.

1853 წელსა. იანვრის 10-სა. გზონსა.

მედიცინა 5.

გამოცხადება 1.

(კონკოლის სასახლე.)

კონკოლი, დედოფალი, მადონი, ოქუელი, ნოზენ-
კანტი, გილდენშტენი.

კონკოლი.

მაშ ვერ შეიძლება თქვინ მანჯუვის საუბანით
შეგვტოთ მიზეზი სამედიცინო მოქმედებისა, რადგან
შთაბეჭდილი მისი გონება მისი ზნით მძიმე რ
საშინს უგონობაში?

ნოზენკანტი.

სამედიცინო სიგიჟისა ზემოთხსნის, მაგრამ ან გვი-
ხდა მიზეზი.

გილდენშტენი.

ანცაკი მიგვიკანა, რომ მივახლეულ ჯიუჯი მისს
საზნთან. ოდეს ვიწებდით იმაზე სიტყვასა, სამედიცინო
მანჯუკო შეტყვლიდა ხოლმესის ულელეს უგუნურობასა.

დედოფალი.

მანც ნოკონ მიგიდოთ?

ნოზენკანტი.

შეგობნულად რ კეთილშობილურად.

გილდენშტენი.

მაგრამ იქცეოდა ნოკონათდაც იმელებით.

წიგნიკანცვი.

თუ ანას გვეთხარა, ჩუტნის კითხვასაც მანჯვრეთ
აწილებდა.

დღელოფალი.

მანც ვეწ დანყოფიეთ, წომ განთუფ-იყო?

წიგნიკანცვი.

დღელოფალი! ჩუტნე შეგვბდნენ გზასე აკტიონებო;
ამასე მამლეტს უთხანით, ზე, გგონებ, შეიტყო წა
ეს, კმაყოფილი დანითა. აკტიონები აქ, სასახლეში,
განლაგან, ზე, მიიღეს, თუ აწ ვსტოები, ბეძანება-
დღეს წანმოგიდგინონ თქუტნე კამედა.

მოლონი.

სწონეთ ვეწე განლაგით. ბეძანცმა ჩამბანა,
გთხოვო თქუტნე, დანს-ქყოთ თქუტნის დანსებითა.

კონოლი.

მე სხანყოფით ვიქმნები. დიდათ მოხანყოფი ვან,
წომ მამლეტს ამასე მანც აქეს სუწვილი. უჟაღ-
ნო! გთხოვო თქუტნე, ვცადნეთ გაუძლიეწოთ მას
მიდწეკილობა ამ გვან შექცევისადმი.

წიგნიკანცვი.

ვეცდებით ადვანყოფოთ.

(წიგნიკანცვი ზე გილდენშტეინი მიდინ.)

კონოლი.

ებლა ვეცწუდა, დანგვიტევე ჩუტნე. აქ მოგუგან-
ნთ მამლეტსა ზე, ვითომც, შემთხვევით შეხვდება იგი
ოქედიასა; მე ზე მოლონი (მოტუუების ნება გვა-
ქუტნე კეთილისათუს.) აქ მივეჟანებით, ზე ოწნევე
უხილანგნი ვეცდებით შეგნიშნოთ, ზე შემდგომ გან-

ჭსაჯოთ უბნ. აბისაშებნ — ოქეღის სიუქანუღმა, თუ
სსქა წამ გავიყა ჭამილეტი.

დეღოჟალი.

ღაგეშოღნიღები თქუწნ. ოქეღია! წოგოღ მსუ-
ღს, წომ სიღამაზე შენი იუოს მიზესი ჭამილეტის
უტუნუნობისა! მოიშედე ვან, წომ ვითაწება მშვე-
ნიენისა სუღისა შენისა მამინ აღვიღად მოიყვანდა
მას გობებაზე ეწმამნეთის ბედნიეებითა.

ოქეღია.

თუ წო შემეძლებოდეს... (დეღოჟალი მიღის,
ხოლონი.

ოქეღია! ვითომ შენ აქ დასეინობ... თუ თქუწ-
ნს დიდებულობას ნებაგს აქ მოეუაწნეთ... შენ ვითომ
წიგნს ჭკითხუღობ, ზე ეგ ვითომ მიზესია შენის სე-
ინობისა... წაც გინდა სთქვი, საგანი კი ვანდა-
წუგეტიღია, წომ თითქმის ეშმაკიც აცთენს, თუ
მანხუღის ზინთ თავი მოიმიღაბლა...

კოლოლი, იქით.

ოჰ წა მანთაღია! ზე წასახით ეს სიტყუა ჭკაწ-
წაგს სინიღისსა ჩემსა! ზინისახე ვანყვნიღის
დეღაკაცისა, იუენაშუწმანიღით დაფანებუღი, ეგოდენ აწ
ანნი საწინეღი, წოგოღწათაც ჩემი საქმენი დაუა-
წუღ აწიან უვავიღოგან სიტყუებითა! ფ მამიე ტუწთა!
ხოლონი.

მიღის. კოლოლი! გნებაგსთ, აქ მიეუაწნეთ-მო-
ბმამნდიო — აქ...

(იმაღებიან ოწნიგე, ოქეღია დგას კვღლისაკენ.)

ქაძლეტი, ცამოდის.

ვიყო თუ ან ვიყო — აჰა წასა ვიკითხავ. წაუფროს
სიქველეთს სულისათვის: მოთმენა ცემათა განმამწაწე-
ბელისა სსვენი, თუ აღჭურვება წინააღმდეგობა ზღვისა
ბოლოცებათა ზე დაძლევა მისი, ამოჯსობა და ერთი-
ანათ? სიკუდილი — მიძინებააააააა მეტი, ზე დასწუ-
ლებს მილითა გულის ვნებათა, ათას ტანჯვათა,
სხეულის შემკვიდრეთა-ლოგონ ან ვისურვით ეს-
ნეთი დასწულებს!.. სიკუდილი, მიძინება — მიძი-
ნება, იქმნება, მოხმანება? აჰა გაჭინება? ამ სახე-
ჯვადნე ძილში, წადა სიხმნები გვექმნება, ოდეს
ქაძლეტი სიტოცხლისა გაჭინდება? აჰა დაბ-
ჯობება, აჰა წასათვცა უფრო გვიწდა ვითრინეთ
გმელ სიტოცხლეში ზე ვინდა მოითმენდა წყენასა,
სოფლის სიბოლოცესა, ციწანთ ამხანგაჯობასა
ძლიერთაგან შეწუხებასა, უგულვებულყოფილ სი-
ვანულის ნადველსა, წყურის უნკებობასა, მს-
ჯულთ უსზინდისობასა, ზე შეუწაცყოფასა სულგ-
ძელთაგან ნამსახურობისა წატივისათვის, ოდეს ერთის
დაკვირთ მივიღებდით განსჯენებასა! ზე ვინდა აიღებდა
ამ ცუდთა მძიმის სიტოცხლისასა, ციწანთ, წყე-
ვით!.. მაგამ შიში: და იქმნება მუნ? — იქ, იმ
უტრობ მხანეს, სითგან ან ვინ მოსულა.. თნთის
ნება ზე მწანედ გვიძიულებს ვიტანჯნეთ, ზე შეგვა-
ყენებს, წათ ან მიველტოდეთ მისდა, წადა ანს
ესნეთ უტრობელი. საშინელია შეგონება მოშიშ
ფიქრისა! მთუანედ ფიქრითა ძლიერისა განწინებისა
გაიტრეცება წინაშე სიბნელისა განსჯისასა, გამბე-

დაობაცა ჩქარის აღფრთხილებსა იდუხებს, მამლეტი
 ან განდაგალს საქმეში... წუნანა! სასურველთა ოქუ-
 ღია!.. ჟ ნიძა? მონისენე ცოდვანი რეშნი ღოც-
 უაში!...

ოქუღია.

მინცო, ხომ კანგა ხანთ?

მამლეტი.

უმონჩილესად გმადლობ — კანგათ ჭკან.

ოქუღია.

მინცო! მე ღიღი ხანია უნდა დამვბეზუნებინა
 თქვენთვის, ნატა თქვენ შიბოძეთ სახსოვანად; ნება
 დამწეთ...

მამლეტი.

ანა, ანა! ოქუღია, მე შენთვის ანაოღეს ანა
 შინუქებანა!

ოქუღია.

მინცო, უთუოთ დაგვიწუებთ; სარუქები ესწე-
 თის საუჩანელ სიტყვთ გიბოძებთ თქვენ, ხომ რემოხს
 ძუკვასნი იუჩენ; შეცუდილხანთ თქვენ — ისევ
 შინდეთ — სარუქანი მაშინ ანის ძუკვასნი სულისა-
 თს ზე გულისათს, ოღეს სული ზე გული მოსტუ-
 მენ. ანა, მინცო, თქვენნი სარუქები.

მამლეტი.

ანა, ანა, ანა! ოქუღია, ნატოლსანი ქალი ხან?

ოქუღია.

მინცო!

მამლეტი.

დამასიაცა ხან?

ოქუელია.

მა გინებასთ მსთქათ, შინცო?

მამლეტი.

ასი, წომ თუ ხან მატროსანი ზე ლამაზი ქალი,
მამ ნუ ავატკებ შენს სილამაზესა კეთილ მოქმე-
დებსათანა.

ოქუელია.

მამ გინდა იქმნება სილამაზის უკეთესი ამხანაგი,
თუ ან კეთილ-მოქმედება?

მამლეტი.

მანათლია, მაგნამ ის ანის ჭიჭი, წომ სილა-
მასე უფრო ადრე გააწეუტებს კეთილ მოქმედებასა,
გინამ კეთილმოქმედება გაამატებს სილამაზესა:
ამასე ადრე ვიტყვებულობდი — ეხლა კი ადრე ვიტყ-
ვებულობ. შენ მიუწადდი ადრე!

ოქუელია.

მე მწამდა, შინცო.

მამლეტი.

უბრალოთ, ამიტომ წომ კეთილმოქმედებანი ან
ემყნობანი დამკვლავებულ ხესა-წანსული ანდა-ა-შენ
მე ან მიუწადდი!

ოქუელია.

მე ვსტოვებოდი...

მამლეტი.

გნოზი, ოქუელია, კატა! მათ გინდა შენის
თავით გაამწაგლო წიცივი ცოდივითა? ანა მე კიდევ
წად წესიერი კაცი. მიგნამ მხა ვან გაგამტყუნო
თავი ჩემი ესრეთ ცოდივით, წომ უკეთეს იყო ან

დაგზავნე უფო ვიყავი! მე ვაძლავ აშინებდავანთ, შეუძინებ
 მკვებელი, ხატისთვის მოყვანე, მზა ქმნად ბოლოცისა,
 მხოლოდ მაგდის სწული ნება ვაქვო უოველივე ბო-
 ლოცო, და ბოლოცისთვის შემიძლიან მოვიდუიქლო.
 და გამოვა იმ ქატისაგან, რომელიცა დამკვება
 შოკის ცისა ზე დუღამინისა! ჩუენ უოველინი ავი-
 ქატნი ვანთ, ნუწავის ნუ დუწავებ. გამოდდი
 ქატთა! სად ანის მამა შენი?

ოქელია.

შინ ანის, შინ ცო.

ხამლეტი.

ქანება გადუიქტე ზე ან გამოუშო — დავსხენ
 შინ ისულებოთ. მშგადობით!

ოქელია.

შეწაღეო დქენთო! შეწეო ხამლეტი.

ხამლეტი.

თუ გასთხოვდები, მე გაგატან შინათუთ ან ბო-
 ლოცე წევასა: გინა იყო თუთნი, ბოლოცისათც თო-
 ვლი, წმინდა, ბოლოცისათც უინული — მზა ქუანება
 ქატთა გაგამავებს შენ. გამოდდი ქატთა, ანუ შეი-
 ნთე სულები. გონიერთა ძალიან ქანცა იცან,
 ბოლოცისათც თქუენ მათ ამხეტებთ. მხოლოდდი ქატთა
 სარქანთ! მშუდობით!

ოქელია.

ხეცისა ძალით, გაჭყუენთ ხამლეტი!

ხამლეტი.

მე ვიცი, ბოლოცისათც შეუძინებო თავსა თქუენსა.
 დქენთი გამლეტთ მანისახეს, თქუენცა იკოებთ

სხუას — თქუენ შთამაშობთ. ხტით, ბოლოტმეტრუკუ-
ლობთ ზე ამას ზეოფთ ვითომცე უცთდინობით. გამ-
შოწდო — ხმა ადოწ ამოიფო — მაგაებმა შეშადაეს
შე ჭკუისაგან! ამას იქათ ვენ ზინდა იქოწინებს;
ჰინც იქოწინა დაეხსენ ცოცხლოწ — გაწდა ეწ-
თისა... გაშოწდი კაცთა. (მიდის.)

ოქელა, მანტო.

წა დიდი კაცი დანთქა, საშეუოწ იმედი, შატრიკო
მისი, ნუგეში! დანთქა, დანთქა! ზე შეც, მეც, მისი
აფებწიგის სიუწანულის საგანი, ვხედავ მას შეშლი-
ლსა! წა იყო, ზე წადაა ეხლა, ოწ იმეწთო!

კორიორი ზე შოლონი.

კოწოლი.

ანა! ეს სიუწანული აწ აწის, აწ აწის უგუ-
წუობა ისი, წაცა მსთქუა, თუშცა გაუწუობლად,
შამლეტი. მის სულოწ დიოწანებსა წადაც-წამ- ზე
მის მწუხანებსა წაწაწის დანთქმასა; ჩუწინ უწდა წინა
უწწოთ ჭინწა. ესწეთ, გაწდაწუვეტილია შამლეტი
წაგა აწგლოწი, სადაცა ხანჯის აკწეუას ჩაგაბანუ-
ბთ ჩუწინ; იქმნება გასეინობამ, გაწთობამ გაწდუ-
წაწონ წადველი, დანუბწუნონ გოწება. შეწ წოგოწ
წიუიქწობ ამასზე, შოლონი?

შოლონი.

შე გოწებს — შიგენწეწათ მოიუიქწეთ. მაგწამ
მანცე შე დანწმუნებსული ვან, წომ დასაბამი მისის

სიგრივისა იყო სიყუარული. — ჩუქონ ან გვირდა, ოძუელია, განგვიმოძო წაცა მისქეა ჰამლეტმა- ჩუქონ იქადგან ყოველივე შევრცევათ. — ინებეთ, ჩემო ბეძანებულო, მოიქცეთ ზოგონათაც თქუქონ გრებან- ვთ, ჩემი წიკვაა: შექვევ კამედისა მოწონდით ჰამლეტსა დედოფალთან, დაესენ დედოფალმა კამოჭიბისოს მას. შე კი, თუ წიკ ნებას მამცემთ, შივიშაღვი იქ, ყუანს დაუგდებ, ზე თუ ვეან წას განმოკარგნთ, მაშინ ანგონაში გაგებანვთ მინსცა, ანუ სახელობილენი ღასვით, ზოგონათაც თქუქონი სიბეძნე დაინახავს.

კონოლი.

ღიან, ჩუქონ ვინახვთ — უნდა თავს გამოვიდგათ. მდიუნსა უგუნუნსა საწიწია მივცეთ თავის-უფლებან. (მიდინან.)

გ ა მ ო ც ხ ა დ ე ბ ა 2.

(მოხდენა წაღას სანახლეში.)

ჰამლეტი ზე წავდენიშე აკტიონინი, გამოდან.

ჰამლეტი.

თქვი ყოველივე ესე მანტივადა, თავის-უფლად, ნუ დაჭყაფავ ჰამესა, ზე თუთ გემნობაში დანცე წომიერება, ნუცა მომაცემულად გაატკობ. ესნეთ მითქე — 2 სიტყუა უთანხმებოდას მოქმედებასა,

ზე მოქმედება სიტყუასა. თუკ სწოტე ხანკე ბუნე-
ბისა: წანძოადგინე სათნოება წამდვილ მისის საზ-
დუტებში, ზე ბაწი მისის სახინრობაში. წადით ზე
თუკით მზათ. (აკტიონები მიდიან.)

ამლეტი, ზოლონის, რომელიცა გაშოდის ზე მას
შეშოჭუებთან რომენკანცრი ზე გილდენშტენნი.

აბა, რა? ნებაჟსა კოლოლსა დაესწროს გამედიაში?
ზოლონი

დიან, დედოფალიცა, ზე შოელი მათი კანე იქმნებთან.
ამლეტი.

მაშე უბძანეთ მოემზადენ ჩქანა. (ზოლონი,
რომენკანცრი ზე გილდენშტენნი მიდიან.)

ამლეტი, გოწაცროს, რომელიცა გაშოდის.
მა, შენ ხან, გოწაცრო.

გოწაცრო.

თქუმენ დაგებაებინეთ.

ამლეტი.

დიან, მე მინდა მოგთხოვო შენ, გოწაცრო, დიან
საკუთნად შენ მინდა მოგთხოვო სამსახურნი.

გოწაცრო.

საყუანელო მინცრო!...

ამლეტი.

ანა! მე მინც ან გუუენები — ზე მანა-თუხ შუნდა
დაგუუენო შენ? შენ ხან საწყალი, ანცა ხან
წანჩინებული. წანაშე მდიდრისა ზე წანჩინებულისა
ხალხს მუხლი ეკვეთება, მინცოტან გადშოდის თაუ-
ლი — მე მისთუხ მიუჭანხან შენ, რომ იცო მოთმი-
ნება. ბუდნიეებაში, უბედურებაში თანასწორო ხან,

გონაცით! ჩემ გულში მიკვებო ბინას, გსწვთს კაცსა
შაგნამ, სჯეშათა. — აქ კამელისა წანმოადგენენ: ერთს
გამოცხადებაში აქ გამოხატვენ, ნამდვილად, შამისა
ჩემის სიჭრდილსა. მეგობარო ჩემო! გთხოვ-
ოდეს ეს გამოცხადება იუოს, გულმოდგინედ თუაღი
ადევნო კონოლს-ბიძა ჩემს — გთხოვ, გულმოდგო-
ნედ. თუ იმ წამს კონოლი ან შეძნუნდება-მან მოჩვე-
ნება იგი იუო წყუული ჯოჯობეთის სული, ნომე-
დმან გამოცხადა მე; ცოდვაზე მიკვებვანდი! გულმო-
დგონედ, მეგობარო ჩემო! მეც თუაღს ან მოჭაშო-
ნებ ბიძა ჩემს, ზე ვნახოთ. —

გონაცით.

ანტა ერთი შიძნობა კონოლისა ან ასტრუბა
თუაღსა ჩემსა.

ქამლეტი.

შოდან! მე უნდა დაუდევრელად ვერკენო, შენკი,
გონაცით, იდანაჯე-წადი.

მუნიკა უკნავს მანის. კონოლი, ღელთუაღი, შო-
ლონი, თქელთა, ნომენკანტი, გილდენსტენნი,
კანის კაცნი ზე ქალნი.

კონოლი.

ხომ კანკა ხან, საყუარელი ჩემნო შინიცო.

ქამლეტი.

ჩინებულად! ნომგონათა ც ქამელეონი, მე ვცხო-
ვლებ ქანეთს ზე ვსუქდები ადთქმათავან. თქუწნი

თვეწულები დახლებდნენ ამ საზნდელისაკან.

კოლოლი.

მე ან მესმის შენი ენა, ჭამლეტი. ეკ ჩემი ენა ან ანის.

ჭამლეტი.

ანტა ჩემია. (ბოლონის.) შეონია, ბოლონი, შენ ჭამაშობდი ხოლმე კამედიასა? უნივერსიტეტი?

ბოლონი.

დაახ, მინცო, მე ვიყავ ნაქები აკტიონი.

ჭამლეტი.

დას ჭამაშობდი?

ბოლონი.

იული კვისაქსა. მე დაჭმედა ბნუტმა კანცოლში.

ჭამლეტი.

ნამდვილ. ბნუტი ყოფილა ის, ოდეს დაუკლავს ესწოთი გასუქებულს ხომ! აბა! დას იქმონენ ჩუჭნი აკტიონები?

ბოზენკანცი.

ელან ბქანებასა.

დედოფალი.

ჩემთან დაჯეკ, საყუარელო ჭამლეტი.

ჭამლეტი,

ანა, დედოფლო — აქ ანის მაკნიტი, ბომედიცა შიშიზიდავს.

ბოლონი, კოლოლი.

შენიშნეთ!

ჭამლეტი, დაჯდება ოქელიას ფენხთან.

შეიძლებაა შეკვიხეთ თქუცნს მუხლებსა?

ოქუელია.

ანა, მწინცო.

მამულეტი.

ესე იგი, მხოლოთ თავით.

ოქუელია.

შეიძლება, მწინცო.

მამულეტი.

თქუენ კი, დემეტრია იცის, წა იუიქნეთ!

ოქუელია.

შე ანას ვეუიქნობ, მწინცო.

მამულეტი.

წა განცხნომასა განსუწნება მშუწნიუწის ქალის
მუხლებსზე?

ოქუელია.

წა გნებავსო მსთქუათ?

მამულეტი.

ანაჟუწი.

ოქუელია.

თქუენ მხიანუღათ ხანთ, მწინცო.

მამულეტი,

ჳინ? შე!

ოქუელია.

ღიან, თქუენ, მწინცო.

მამულეტი.

ღიან, შე ვკეთლები თქუენ მასხანათ. მხიანუ-
ღობასზე წადაა უკეთესი! უუწრეთ დელა ჩემს-
წოგოწ მხიანუღათ აწის. მამა ჩემი კი განღი-
ცუწაღა ოწ საათის წინ.—

ოქუელია.

თუ იმ თუგის წინათ, მწინცო.

მამლეტი.

მამ, წადა, დიდ ხანს გაუგლანა? კაჭგი — მე თუთ
მაცვია შაკები, იმიტომ, რომ ძალიან მიხდება.
იტყვიან თქუენ ორი თთვეას ზე კიდევაც ან ანისო
დავაწუებუდი! მაშასადამე, შეიძლება ვიმედოვნობდეთ,
რომ კაცს გაჭყება ხსოვა ნახევან-წლამდინ, ზე
მეკმე — სულ-უცთია, თუ კაცი: თუ ბატანი —

დასაფლავებს,

დაივიწყებს!

(საუვირი. შიგნის თეატრში ფანდა აიხდება.
მანტოშია. კონოლი ზე დედოფალი გამოდიან;
ნანანი გამოთხოვა; კონოლი წყება მოსასვენებლათ;
შეიძის ბონოც — მექმედი კაცი, მიიღებს მის გვირ-
გვინსა, ზე ჩასხაკს მის ყუწში შიამსა. გამოვა კიდევ
დედოფალი; ხედავს, რომ კონოლი მკუდაცა; სტი-
ნის. ბონოც-მოქმედი ნუგეშსა სცემს მას. კონო-
ლის გუბში შაკეუთ. ბონოც-მოქმედი სთხოვს დე-
დოფალსა შეიერთოს იგი ზე ადუთქუამს გვირგვინსა.
დედოფალი დათანხმდება; მხიანულათ მიდიან. სა-
უვირი.)

ოქუელია.

ეს წა აწის, მწინცო?

მამლეტი.

წასაც კაცისგან მოკულით! წაღმე სიზაღწე!

ოქუელია.

შავამ, საგონებელია; რომ ეს გვაჩვენებს ზე-

წობილებასა ქამლეტისასა? (გამოდის აკტიონი.)

ქამლეტი.

აჰა ეს ჭახუკი გვიამბობს. ეს სომეხი ჯერ წინა
სიტყუაობასა.

აკტიონი, მაყურებელთადმი.

ჩუქმნის წამოდგენისათვის
გთხოვთ კეთილ შედეგებას,
ნუ დაჰკარგავთ მოთმინებას.
(თავს უკნავს ჭეშვიძის.)

ქამლეტი.

სომეხად რა გავითვო?

თქველია.

აჰა! ძალიან მოკლე იყო.

ქამლეტი.

წიგლითაც დედაკაცის სიუჟეტული.

გამეღია, რომელიმე სპაშიატიან აკტიონ-
რები, შემოდინან გორბორი ჭეშვიძისა.

კონკოლი.

აჰა ქების (*) ცენტა ოცდაათ გზის შეასრულეს
თქნი მიგრეგულითა მჭუნინაობა დაუკარგოვან ცის
მინდვრებში, ჭეშვიძისა და მისი გარსკვლაჟმა
საშუაღ დანუბელთა, თავით თქნით აღნიშნა თორმეტი

(*) ქები-დმეითი მზისა, მზე.

თავე, წაღ სიუჟანულისა ზე ღიმიერის კავშირმა, გულისთ შეგვკანთა ჩუენ, წოგონათაღ ალქიისა ზე ანტეჟისის წყალთ ნაკადუანი უნთათ ანინ შანტ-თებულნი.

დელოჟალი.

ნეტაი შესწუღდეს კადეკ სხუა ოცდაათი წელი, მანამ განახათ ჩუენ სიუჟანუღმა ცუღიღებასა. მაგნამ დაღაც სამუჟანო ეჭვი მიხნელებს სუჟასა: სუღით შეძწუნებუღი, შუჟანებით ვხეღაკ შე შეუ-ღღესა ჩემსა, საიდუღლო ჭმუნუანებით განსჭვიანუ-ღსა. სუსტღები შენ — მომიტევე, წომ სიხანუღს გიშუოღებ — ძღიერის სიუჟანუღისაგან ძღიერი შიშო მაქეს, ზე დუღევნეღობა წასაკუჭკეღია გამოაჩენღა, წომ ძღიერი-ღცეცსღი სიუჟანუღისა აწან იგზნებღს. შე ყოვეღ ღღე ვატანჯვი, ვშუოთაჯ სამუჟანო მოსაგაღითა, ზე ესეა მიხეზი ჩემის ცღეძღისა ზე ნადეღისა!

კონოღთ.

ვაჲ! წა უნღა ვჰყო! მომიტევე, უძკღუასესო შეგობანო! შე ვბძნობ ძანღეღებში მიხწნეღუღობის სენსა. ჩუენ უნღა განუღოღდუთ, ზე იქნება სარქა-წოთ — ვინ შეიტყოღბს! შენ იცოცსღე. სიხანუღი დაღღრღეს შენთანა, ზე შეოწე ქმანთან გაბუღნიუ-წოღს შენ...

დელოჟალი.

ეც წა თქვა! მაგ საშინეღ სიტყუღბთაგან გამი-შწა ძანღეღებში სისხღი. ბოწოღთა სუღთა დაძღენ ზეციერანი მესნი დასასჯეღად, თუ წო შე ხელ-შე-

ოცნე სიყუარულით ვაძლავებ შენივერება. მოკუქდა მსუბუქი იქმნება ჩემთვის...

მამლეტი, ოქუელიას.

ეს მეონია უმწანესია აბზინჯადე.

დელოუაღი, სტენაზე.

შე სასჯელს გეკ ვინოვი, საკმაოდ დასასჯელად თაგისა ჩემისა უკეთურობისათვის, თუ წო შენ ძაგი-ვენ სხუა მიყუარდეს, ზე სუფ-უდთია, თუნდ ელვანე ხანჯადი ღაშიცია შენს გულისთ, თუნდ ადმიგზნთა სუფი სიყუარულითა სხვისადმი.

კონოღი, სტენაზე.

სასიამოვნოა გულისრუელი სიტყუა შენი, მე მწნამს; მაგნამ ვინ დასთვლის წადა დროებისაგან ღაგვი-ჭანგაკს? განზნაბუნიცა მოკუდავ ჭადისა, სახსო-ვაწიცა მისი — ყოველივე ოცნებაა! ზინჯულად ეგოდენ მტკიცე, შემიგეში — ფ ამათება! ნაყოფი დაშლაფუბული ენთის მხოლოთ შეხებითა დაეცემა, ზე ჭადი, ოჰ! იკანგება დავიწყებაში. დაუდენ ალვბ-ნივთა სინაწული, ეგოდენ ძლიერია მიუხატება. ზე ცნემიანი, დაეცემიანი წა დროების ფიცანზე, ჭაჭ-წებთან სატრუნის შეჭბენვისაგან. დას ან ადვი-თქვამენ ჩუცნ მეუდღენი! ზე შენც, კეთილთა დღეთა ჩუთა მეგობანო, თუ გი მე მოკვადგობი, შენც...

დელოუაღი, სტენაზე.

დაეხსენ მაშინ ნუღანვე ინილონ ჩემთა შეწყუ-ბულთა თუბლთა ნათელი დღისა; დაეხსენ საუკუნოთ ვიტანჯო უნატვიგობაში ზე შეუწატობაში, დაეხსენ ჭეშმა სიტყუბლემი იმდინაწეოს, დოგონათაც შილა-

მანი ღუბანი, ღახსენ უწყალო ბეღმა ჩემმა შემ-
კნობს ტანჯუნი, ყოველივე წამართოს, თითქმის
თუთ მიედიცა, თუღამე დაუტეო სამკლოვიანო ტა-
ნისამოსი, ზე სხუა მეუღლესთან მიგახლოვდე საკუ-
ნთხეველსა!

მამლეტი, ლტეფიას.

ახლა რა ფიცი გატყობს?

კონოლი, სტენაზე.

საშინელია ფიცი შენი! გეშინოდეს ან მომუ-
დინო ვაება! მაგნამ ვგანძობ ტყვილსა ზე სასუ-
ველსა განსუწნებასა, ზე აქ მოვისუწნებ, უძვირუა-
სესა მეგობარო!

დედოფალი, სტენაზე,

მოიხვეწე, მეუღლეო ჩემო, ძალთა გასამაგრე-
ბლად. ოჰ, ნეტაი ბეღმან ანაოდეს ან გატყუანოს
ჩუწნ!

(კონოლი წყება ზე დამინებს. დედოფალი მიდის.)

მამლეტი, დედოფალს.

როგორ მხედავთ, დედოფალო, გამედიასა?

დედოფალი.

მგონია, ძალიან ბევრს დასმე აღვიოთქვამს.

მამლეტი.

ღია, ზე აღთქმათა მათ კიდევ გაასწულებს.

კონოლი.

იცი შენ ამ გამედიის მუწობილება? ხომ ანა ანის
და დაძმე საწყენი.

მამლეტი.

ანაფუნი, ანაფუნი! აქ მცინიღ მოსწამლენ, ისე

ხუმრობასათვის.

კონკლავი.

მა ეწოდება?

წამლეტი.

თაგვის-მახე. წათა? მკითხაძვით მე. ეს აწის წიგლი-
წიგური ჩიგურა, მეტაჭიწა. წამლისდგება მთავრად,
წიგლიცა იყო სადღაც იტალიაში. მოხუცს ეწო-
დება გონზაგო, დედოფალს ბაბტისტი. თქუწნ
გზავს ღანახავთ უსაძველესსა საქმესა, მაგნამ ჩუწნ
წა? თქუწნ რე მე გვაქუს წმინდა სუნდიდისი, რე აწცა
ჩუწნ შეგვგებება საქმე. იუვანოს იმან, ვისაც ეს
უდიტინებს. (სტენახე გამოდის ბონკოტოქმედი.)

მა, ამა წახუკრცა გამოცხადდა! ეს აწის ლუცო-
ანი, ძმის-წული მოხუც კონკლავისა.

მტეულია.

თქუწნ, წიგლიც სუჭიჭლენი, ყოველივე იტალია...

წამლეტი.

გნებავსთ, მე გიამბობ, წიგლიწათაც მიჯნურნი
ქალი ატურებს თვისსა საყუანედისა, ვითამ, ისე,
გადავლით,

მტეულია.

მე გულის განსატყუნი, მწინცი!

წამლეტი.

მე მსოფლით გქაწიგ-სხუანი უფლსა სწინან.

მტეულია.

თქუწნის სიტყუა გამოცხანა-ა.

წამლეტი.

წიგლიწათაც აწიგა ქალთავან ქმართა — წახდა

უყუტებს, წაგო ან დაწიებს ბონოტისმოქმედი?
 ეს უკანის უვიდი ბონოტ მომასწავლებელი ისმის,
 ეს მუხის-ძიებას ბონოტის მოქმედზე მოუწოდებს!
 აკტიონი, სტენაზე.

მანჯვე ღნაა, მისა-ა მდუღანე შხამი, შედგე-
 ნილი ბონოტ-საზნებელთა ბალახიან, რომელნიცა
 მინდვრებში შევკნობე, წოგონათაც მიჩვენა ჯოჯო-
 ხეთის დეკატამ. გმძნეულთ გეწლო! გაეშუწე
 შეშაბუნებელი სიდოცხლე მოსწყვიტო.

(ჩაასხავს შხამსა მძინანე კონოლის ურში.)

ჩამლეტი.

ბონოტმოქმედი მოსწამდავს კონოლსა, სანა-
 შდის ემინა მას ბადში, წათა დანიუნას მისი სამე-
 ფო. მას ჩქვიან გონზაგო. ეს იყო, მე თუთ წაგო-
 ჟითხე, ვამეღა იტალიურ ენაზე. თქვენ ეხლავე
 ნახავთ, წოგონათაც მკრეფელი დანიუნობს გულისა
 მოწამლულ კონოლის ქვნივისსა.

(კონოლი ადგება შემწუნებულნი. საზოგადო ად-
 ნეულობა.)

ოქელია.

კონოლი ადგა.

ჩამლეტი.

მა მოხდა? ხომ ან შეეშინდა ჩისამე!

დედოფალი.

მა ჯაგემანთა, მეუფლო ჩემო!

ბოლონი.

მოსწყვიტეთ ვამეღა! (უაწდა სტენაზე დაეშა-
 ნება.)

გონთლღო.

სანთელი მომინათო-წავიდეთ?

ხოლონი.

სანთელა, სანთელი, სანთელი. (უკუვლანთ ანკევიან
ღ მინდინ, უკანა მამლეტისა ზე გონაღრიოსთ.)

მამლეტი, წამოხტება.

ისინთ დასტკეს ინკე-
ვითი იტინის, სხუა ოხდაუს;
ის კასკასებს, მუონე სტიკს,
სხუა ასეა ამ სოხუელში!

ამ ლექსისათჳს, თუ თო ჩავიფრამ კამედიის მო-
თამაშის ტანისამოსსა, მე მიმიღებენ მინკველასტოლონაღ-

გონაღრიო.

ნახევან ჯამაგინ-სე?

მამლეტი.

ადა! სწუალ-სე!

გუჟუნდა ლოში დიდ მატრეში,

მაგნამ მისმა საათმა დაჭკანა —

ლომის ბედმა უდალატა —

დღეს მატრეშია... მამადი!

ჩემო კანკო გონაღრიო! ეხლა მზა ვან ვიუდოთ
სიტყუანი მოჩუცნებისა ოქლოს წონათ. შენიშნე
შენ?

გონატი.

ძალად შეგნიშნე, მწინცო.

მამლეტი.

და წამს საქმე მიდგა მოწამულასზე...

გონატი,

შეტათ აშკანა იყო!

მამლეტი.

მე, მე, მე! ვი, მუხიკანტები, შედუღუკები მომ-
გუწანეთ აქ.

თდესაც კონოლი კამედიებსა ან შეიუწანებს,
მამ მას-მაგამ, დადა, მას კამედიებს სულ ან უუწანს!

(შემოდინ კონენჭანცი ზე გილდენშტენი.)

მამლეტი.

ვი, მუხიკანტები მომგუწანეთ აქ.

გილდენშტენი.

ნება შეცით, მწინცო, მოგასსენო დაგდენივე სიტუქა.

მამლეტი.

ზმანე — თუნდ მწიუღი ისტონია!

გილდენშტენი.

კონოლი.

მამლეტი.

მე-დას, და კონოლი?

გილდენშტენი.

კონოლი აქედგან განმოქდა, ზე ესლა —

მამლეტი.

მთუნადა!

გილდენშტენი.

ანა, მწინცო განნიხებუდა.

მამულეტი.

მამო თქუენ გონიერ მოქცევით, თუ წინააღმდეგობა
სჯობსაჲთ იმის უქიმიან. იქინება, თუ მე უწამლე უზრუნ-
ვრადი დაქმანთას.

გილდენშტეინი.

გთხოვ, მწინცო, ილანანაკოთ წესიერათ, ზე აწ
განწილდეთ საქმისაგან.

მამულეტი.

ქანგო, თქვით.

გილდენშტეინი.

დედოფანდმა, თქუენმა მშობელმა, დამად შეწუ-
ხებულმა, მომეხატა მე თქუენთან.

მამულეტი.

მშვიდობა თქუენი ნახვან!

გილდენშტეინი.

ეგ მოკითხვა სწულეებით უადგილოა, მწინცო.
თუ გნებაჲსთ მამულეთ კეთილგონიერული მასუხი, მე
ხელახსწულე თქუენის მშობლისაგან იქითუხ ჩაბა-
რებულსა, ზე თუ ანა — უკაცროკოთ — მე წავალ, ზე
მით უოკველიკვე დასწულდება.

მამულეტი.

ხომ ხედავთ ან იქიმიდიან.

გილდენშტეინი.

ან ან იქიმიდიანთ, მწინცო?

მამულეტი.

კეთილ-გონიერად გიშასუხო. ავით აწიხ ჩემი
გონება. მაგნამ ესწუთს მასუხს, წოგონიერა შე
იქიმიდიან, მხოლოდ მიბმანეთ — თუ თქუენ, ანუ

დღეა ჩემს ნებას: სინაბულოთ მოგინთქეჯო. მაგ-
ნამ ამას ნუ მიკხედავთ. დღეა ჩემი თქუშენ თქუთ-
გილდენიტენა.

დღეა თქუშენმა მიბმანა, წომ თქუშენი საოცრად
ყოფა-ქცევა ანცაფრებს ზე აკვრებს მას.

ჰამლეტი.

ო, მაგი შე საკვრელი შუალი ვუოფილვან, თუ
განაკვირვე დღეა ჩემი! მაგნამ შემიღებ მისას განცრუ-
ებისა ხომ ანა იყო წა კიდევ სხუა წამი? განაღწევა.

გილდენიტენა.

მას სუტს ტელანანაკოს თქუშენ, ზე ცხობის მი-
ბმანდეთ მასთან.

ჰამლეტი.

დაკვირვებები; ასე დაკვირვებები, ვითოშიც
ასჯერ უმობიგან მას. გნებასთ წამი კიდევ ჩემთან?

ლოზენკანდი.

მინცო! ადრე შე თქუშენ გიუჟანდი.

ჰამლეტი.

ტუდი კაცი ვიყო, თუ ეხლაც ან მიუჟანდე.
ლოზენკანდი.

წა მიიწეია თქუშენის მოშედილობისა? ან ანწ-
მუნებთ წა თქუშენს მწუხანებას მეგობანობასა, მით
დაუკვტავთ კანსა თქუშენს განთავისუფლებასა სნუ-
ლებისაგან.

ჰამლეტი.

ხედავთ, წინ ან მიწეებენ.

ლოზენკანდი.

ლოგონ ეგნეა, მინცო, თდესაც თქუშენ ხანთ

მეგვრდნე შეიდეც ბიძის თქუზნის!

ქამლეტი.

გვრუა, მანთალია! მაგნამ, «მანამ ბადახი მოი-
წინდება, წყალი მნაკადა ჩივილის» — ეს ანდასა
მტრინე-ოდენ დაობებულა.. (გამოდან მუზიკანტები.) ახ!
ახა შედუდუკენიცა! მაშეც შენი დუდუკი. (გილდენშტე-
ნს.) მე შგონია, ვითომც თქუზნ ძაღიან დამდეგთ შვე
გილდენშტენნი.

შენწმუნეთ, მწინცო, უფულისა მიზესია თქუზნდა
სიყუანული ჩემი რ ენთ-გულობა კონოლისადმი.

ქამლეტი.

ნოგონათაც სწულეებით ეკ ვემ შეუუბება. დაუ-
კან წამ ჩეითუს. (ამდეგს მას დუდუკს.)

გილდენშტენნი.

ან შემიძლიან, მწინცო.

ქამლეტი.

ჩემის გულის-თუს!

გილდენშტენნი.

მანთადა, ან შემიძლიან, მწინცო!

ქამლეტი.

დვთის გულისთუს, დაუკან!

გილდენშტენნი.

მე სწულეებით ან ვიცვი დუდუკაზე დაკუჭა.

ქამლეტი.

ეს გგნოვე ადვილია, ნოგონათაც სიცნუვის
თქმა. დიჭი დუდუკი ასე, მიიტანე ტუჩებთან, თე-
თები აქ დაწე — რ დაუკანაგს.

გილდენშტრეინი.

მე სწულეებით ან მისწავლია.

მამლეტი.

უხლას თუთ შენ გაშინჯე: მითომ ვინ გტონჯავს
მე? შენ გინდა ითამაშო ჩემ სულაზე, რე ანა ან
იფი დაუკან თითქმის უბნალო დამ ამ დუღუკ-სე-
ტანა მე უზნო ცუდი რე უბნალო ვან, ვინამც ვს
დუღუკი? დოკონც გენაავს შექმნაცხე — შეგინძლიან
კიდევც დატანჯო, მაგნამ ჩემსზე კი ან ტათაშაშებ.

(მოდლონი გამოდის.)

ჩემს დემას მატევისცემას განგიტბადებ!

მოდლონი.

დედოთაღას ნებავს მოგეღაშანაკოს თქვენ რე
დაუუკუნებლივ.

მამლეტი, მადლას იუუუნება.

ეს და ანის? სწონეთ დეუბელია, რე დასახთ
მშვგავსება აქლეისა!

მოდლონი, უუუუნებს.

დინხ, მწინცო, აქლეისაცა საშინლათ მტავს.

მამლეტი.

აჰ, ანა! მტავს დედოუაღას! მანთალი ან ანის?

მოდლონი.

მომიხთმინეთ. მანთლა — სწონეთ დედოუაღასა!

მამლეტი.

მე კი ვჭეოქნობ, დომ ეს ანის ვეშაშე!

მოდლონი.

მომიხთმინეთ, კანტა გაშინჯო. მამ-მე, მანთლა-
დაც — ვეშაშის სახეა!

ჭამლეტი,

უთხანით დედოფალსა, რომ შე ეხდა ვიხლები.
მოკმოდე ამით, თორე ამითან ნამდვილად კაცრი
გასულებლებს — მოკდივან, უთხანით დედოფალსა.

მოლონა.

ადვასწულებ. (მიდის.)

ჭამლეტი.

ადასწულებ! დიხ, ადვილია თქმა! — შეგობანო,
შევიდობით! (მიდის. რომენკანცრი ზე გილდენშტრ-
ენა მიდის. ჭამლეტი ისევ დაბნუნდება.)

ახლა მოახწია გემნეულმა დამის საათმა. სასაუღლო-
თაგან მკურდანი წასულ წამოსულ ანიან, ჯოჯო-
ხეთი შესამწუნებულად სუნთქავს — მოახლოვდა დრო
გამდე სისხლითა, ზე ადვასწულთ საქმენი, რომე-
ლთაცა დდე ვენ გაჭადავს იხილოს! — წენანა
დედასთან მიკდივან! გულო! მომაგონე, რომ შე
ვან შულო — ფიცხელ, ზე ანა განეგან ვიქნები — შე
დედას დავაწულულებ სიტყვით — ხმალი ჩემი — ანა!
ხელს ან ავამადლებ დედა-ზე! სულო! ნაც უნდა
დემონმა ბოლოტობისამა გიჩუნიულოს, ნუ ღაფთა-
ნსმები ადასწულთ სიტყუა მისი! (მიდის.)

კონოლი, რომენკანცრი ზე გილდენშტრენი.

კონოლი.

ანა! უნდა დავასწულთ: უკონობა მისი თან-ზე
თან საშიშია ჩუწნუს. მზა იყავით. შე თჩუწნ

დაუყოვნებლივ გაგატანთ მას, რე თქვენ წაიყუანთ მას ანგლიაში. მოვალეობა მეუფისა ნებას ან გვამდევეს ვითმინოთ მისი ბოლოც-საყენებელი უგუნურობა, რე ვუაწოთ გული უბეში.

გილდენშტუკნი.

ჩემს დაგეშუებოთ; მოვალეობაა ჩემნა ყოველივე მსხვერპლად შევსწინოთ კოლოლისათჳს.

წოხენკანტი.

შაბიო კაცი თანამდებია თავს-უშეველოს, მაგნამ კოლოლის სიცოცხლესთან შეკთებულა სახელმწიფოს სიცოცხლე; ამისთჳს ჩემს თავს დავსდებთ თქვენის უშიშრობისათჳს.

კოლოლი.

მე გთხოვ თქვენს სარქანოთ მათეხანეთ წასახვლელად — უნდა შევკაყენოთ შემუქანი საშიშროება. (წოხენკანტი რე გილდენშტუკნი მიდიან.)

წოლონი, გამოდის

წამლეტი დედასთან გიანლება; მე იქ ხალიჩების იქით მივიშალვი, რე დაშაწაყს გავიგონებ. წასაკუნველია, დედოჯალი დასტუქსაგს მას — მაგნამ, კოლონათაც ბძანეთ თქვენ, რე ბძანეთ ყოვლად ბძმნულად, სხუა უცხო კაცი უნდა ეყოს იქ, რე გავიგონოს სწულდი დაშაწაკი. შემდგომ მოვალეობა იქმნება ჩემი ყოველივე, წაცე კი გავიგონო, დაწვდილებით მოგახსენო თქვენს.

კოლოლი.

გმადლობ. (წოლონი მიდის.)

კონკლუზია.

სისხლიანი ობიექტი საშინელების ბონოტროქიქედებისა შინსურთა ცათა. საშინელება შეცოდება, ჩემ მიერ აღსრულებულია — მანველ-დასაბამითი ცოდნა ბონოტროქიქედება კანისა-მოკრულა ძმისა! ან შემიძლიან ვილოცო, თუცა შენანების აღწერისკანებანი მკაწვრენ სულსა ჩემსა — დანაშაულობა ჩემი შენანებაზე უმეტესია, რე თითქოს ვატი უნთი ონადით აღიქმით შეკრული ვან, შენანებათა, ცოდვითა — ვან შეკრული რე შეუძნავი, რე ან ვიცი, და ვიყუო! მაგნამ თუნდ რომ ჩემი წყევლი ხელი უფრო მეტად იყოს შესვნილი ძმის სისხლით, განადა ან ანის შეცდომი ცუანა, გამზანებელი რე გამთეთრებული უთეთრეს თოვლისა? მაშ კათდას მიტევენა, თუ ან იქმნება მატევენა იგი ბნობლაში ცოდნასა თანა? წასა-თვსდა ანის ღოცება? წათა ბონოტროქიქედის, რე განზანოს ოდეს იგი აღსრულებს! — გაბებლოთ ავამადლოთ ცად თქანნი — ცოდნა აღსრულებულია! მაგნამ როგორ ვილოცო? და ღოცებას შეისმენს დმენთი? როგორ ვილოცო; ვსთქვა: მაშიტევე მკრულელსა? — ანა! მე ყოველსავე ვაქლობ, დატვი მაშცა საშინელმან მკრულელობამ — გუზგუნსა, შატვიითა, დედოჯანსა... განა ცოდნა მაშეცევენა, ოდესაც ვაქოვნი მე ცოდნაში? წინაშე კაცთა, წინაშე შეუწაცხისა მათ სამანთლისა, კოქროკებულის ხელთ, შეცოდება ადვილად შეაყენებს სამსჯავროსა რე მოისუიდის სჯულსა — მაგნამ იქ ისე ან ანის! ან ანის მოსუიჯა, რე შეცოდება სდგას წინაშე

სამსჯელოდ საშინლად განშიშველებული! წადა
 ვაჭმნა? წადა მშთება? წა შეუძლიან სინანულსა?
 მაგრამ — წა ან შეუძლიან სინანულსა? უოკელივე
 თუ კი შეუძლიან კაცს შეინანოს... ✕ ჭაჩხო ცხო-
 ვრებისათ! ✕ შავო ჩემო სჯნიდისო! დამნაშავე
 სული, ცოდურათ ჭაობაში დაუღუღი, წავდენ მეტად
 ცდილობს ამოვიდეს, მით უპრო საშინლად ევლო-
 ბა... შეძენიენით ანგელოზნო! გამოსცადეთ თქვენნი
 გედება! მოიხტენით, მოუდრეკედნო მუხლებო! ჭ
 შენ, გულო, დაბდაღდი, როგორათაც გუღი ებ-
 ლად მობადისა უნძისა! დიქთი მოწყალება.
 (კონოლი წუნან-წუნან დაინოქებს, ჭ დაჰკანტება
 ფიქში.)

ჭამეღი, წუნანა შემოკა.

ეხლავ დო ეს გავისტუმროთ-ადვილია — ლოცუ-
 ლობს ეხლავ გავისტუმროთ. (ხანჯალს ამოიდებს)
 ჭ ლოცვისა თანა დაიდუნება. მაგრამ იქმნება ეს
 შუქისგება? შეიცადე, იფიქვე. მამა შენი ამან დაჭ-
 კლა. შენ, შუღმა, შენ, მამის სიკუდილის შუქის-
 მძიებულმა, მოასწან ამან სინანულში, ჭ ეხლა
 სიკუდილი ამისთვის იქმნება კეთილის ყოფა, ჭ ანა
 შუქის-ძიება — ანა! ან იქმნება შუქის-ძიება!

ამან ძმა მოჭკლა ცოდურში, დაუღეველ გ-
 მნობის მიძინებაში, ჭ მძივე იუო მოკლულისათვის
 ანგარიში. განაღა უნდა ავიდო სისხლა, ოღეს ეს
 მხაა დადეს მოუხტუნებელ შოტ გზაზე? ანა!
 ანა! (ხანჯალს ჩასდებს ქაქქაში.)

ქაქქაში, შუქის-მძიებულა! საშინელ იქმნება

შენი ღაჭუჭა, ოდეს მივასწრომ მას მთუბაღსა,
 მძინაწეს, განწისხებულსა, უფლო ცოდვის ღმერთი
 თამაშობაში, ფიცში, ესრეთ სულს ადუწთოვანებაში,
 ოდესაც საფლავის იქით დანთქმა ნამდვილია. მაშინ
 ღაჭუჭა შეაუინაგებენ ამას, წათა შავის სისხლით
 სული ამისი შთაუაწდეს ბნელ ფოჭოხეთში, წოგო-
 წათაც ცოდუანი ამისნი ბნელ ანიან! დედა მიმე-
 ლის მე — იცოცხლე, მაგნამ ჟამელოთ, რომ საცო-
 ცხლე შენი გაგძეულდეს — შენ ხად მკუდანი! (მიდის.)
 კოლოლი.

სიტყუქში იბრევა ცაში, ჰაზნი დელამაწაჩევა
 უჰაზნოთ სიტყუა ან მიუკანება დმედისა!
 (საჩქაროთ მიდის.)

გ ა მ ლ ც ხ ა დ ე ბ ა 5.

(ოთახები დედოფლისა.)

დედოფალი ზე მთლონი.

მთლონი.

დაუყოვნებლივ ვიახლება მამლეტი. სასტაკად
 მოექუცით; უბძანეთ, რომ მისი უგუნურობა მო-
 სათენი ან ანის; უბძანეთ, რომ მთლოთ თქუც-
 ნმა თხოვამ დაამოშინაკოლოლის მზისხანება. ვენ
 გავბედავ ამაზე მეტი გინჩიოთ, მაგნამ სიძვიცე
 ამ საქმეში საჭინოსა —

დედოფალი.

შენდეთ მე. მე ვიცი, წაგ-უნდა ვსთქუა — წადით
ეს ის ადის! (ზოლონი მიეფანება ხალიჩების იქით.)

მამლეტი, გამოდის.

წაგებავსთ, დედაო ჩემო? მიბძანეთ.

დედოფალი.

მამლეტი! შენ უწყალოთ მანყინე.

მამლეტი.

დედაო ჩემო! მამა ჩემი თქუცნტან უწყალოთ
ადის ნაწყენი.

დედოფალი.

შენ მეღანააგებთ, ზოგონათა ცივი.

მამლეტი.

თქუცნ მეღანააგებთ, ზოგონათა ცი ბოლოტი
დუღა.

დედოფალი.

ნას ამბობ, მამლეტი?

მამლეტი.

ნა გნებავსთ?

დედოფალი.

შენ დაგაგონებდა, ვინ ვინ მე?

მამლეტი.

აწა! გუფიტები, ან დაგონებია! თქუცნ ხანთ
დედოფალი თქუცნ ხანთ ჩემის ბიძისა მეუფლე,
მე — მამა მე წათ უნდა დაგასწყლო! — თქუცნ ხანთ
დუღა ჩემი...

დედოფალი.

მე მოვახდენ, ზოგონათა ცი ბოლოტი ხსნათა,

წიშელნიცა შენს შუგუნუწობას დაამშვიდებენ.

მამლეტი.

ანა, ანა! ღაჭუკე, ზე ადგილიდგან ვუბნ დაიპოვი, მანამ ან წაწმინდიდებენ ესნეთ სანკესა, სადაცა სულისა შენისა დაკუჟანკლილება აშკანათ გამაჩინდება!

დუღოჟალი.

წას მსჩადი, ძეო ჩემო, გინდა მამკლას, .. თმე მიშველეთ, მიშველეთ.

ბოლონი, ხალხების იქით,

უშველეთ!

მამლეტი.

აქ წა ანის? თაგვი! (ხმალს დაჭკანავს ხალხისაზე.) მოკლულია! სანემლაოზე ვნთო ოქნო, წო მლოჭლულია!

ბოლონი.

ვამ! ვაჭუღები! (დაეცემა.)

დუღოჟალი.

ახ! წა მქემენ, ძეო ჩემო!

მამლეტი.

წა? ან ვაჭვი! — კოწოლი? (ხალხისაჲს ახლის ზე გამათანებებს ბოლონის გუამისა.)

დუღოჟალი.

ოჲ, წოგოწი სისხლიეწი, შუგუნუწობა შენი საექცოელი!

მამლეტი.

სისხლიეწი? — წითდა ანის, დუღაჲ, ჩემი საქციელი ცუდი მანზე, წომ მიჭკალ შეუფლეთ ზე მკუღე-

დთან იქონწინე?

დედოაჟაღი.

მოკვალ მეუღლე!

ჭამილეტი.

ღიან, მე გეტყვი შენ — მოკვალ! (მოდანის.) ზე შენ, კეგენო, სულელო, ბნიუგო! მოძიტეე — მე მეგონა, აქ სხუა, შენ-ზე გონიერი, იყო მიძალუდი-ბნადი დასდე შენ ბედს-ხედავ, სხვის სამსახური საშა-შაა ყოველთჳს... (დედოაჟაღს.) ხულებს წათ იტკვრეგო ეგნე? დამშვიდდით, დაბნადით — მე გულისა თქვენსა გაგტებ — მე შევსძნავ მას, თუ წო სდულებით კიდევ ან გაქვებუდა, ზე ბონოტობით ან გაწდაქციე-ულა ჯეწ ფოდაღათ, თუ წო მას მიეკანება ეწთი მანტ წომელიმე გნმნობა....

დედოაჟაღი.

წა ვჭყავ აგეთი, წომლისათჳსაც შენ ესწეთ ხან ჩემდა უწყალო?

ჭამილეტი.

ესწეთი საქმე ჩემე, წომლისათჳსაც დადუნე შენი თავ-დაცულობა! სათნოებისაგან შენ შეჭქმენ მზაკუნა-წევა — სიუწანულის ეწაგადსა მოასხი შენ შხამი, ფიცი, წომელიცა მიეც მეუღლესა წინამე საკურ-თხეველისა, შენ მოთამაშეს ფიცად გაწდაქციე-შენ წადა გწნამს სული კაცისა — შენ გასცინე სიწმინ-დე სჯულისა, ზე ცა იწვის შენის ბონოტოქმედე-ბათაგან! ხომ ხედავ, წოგონ ყოველივე მოწყენილ ზე მწუხარეა, თითქოს მოახლებულა მეოწნო მო-სტუდა!

დედოპაღი.

ახ! შიხან, რა ამბავია? რა გინდა გაქმისთქვა უგუნურ ბორცუაში?

ქამლეტი.

აქა ორი პატრონი — შეხედე: წოგონი დიდებულთაა აქ, მშვენიერება, ძალი, ახოვანება, გონება, უსწუთია ობობი, ოდესაც ქედთაგან შთათა ადუნი-ღება ზუცად, — შეხედე, სწულებაა ღუთის ქმნილება — ეს იყო შენ ქმანი! — შეხედე კიდევ, ხედავ დამბაღს ბაღასსა, წომეღმანცა ღაღუშა დიდი კაცი-შეხედე, უუურ-ანუ ბემა იყავ, ოდეს წუნაღგან წუგნილების ჭაობში შთაგანდი შენ? თქვი: ბემა იყავ? თავს ნუ იმართლებ შით, ვითომც შეტადღინა სიუქანუღმა: შენს ხანში სიუქანუღი ემოღნილება გონებასა — სად იყო გონება შენი? სად იყო განსჯა შენი? წომეღმა ჯოჯოხეთის დემონმა შეიწუნა მამინ შენი გონება, გმნობა, შეხედულობა? ღუდა-კატმა დანიგნიოს სინცხვილი დედაკატისა, მუღღისა, დედისა... თუ წო სიბენეცა ეცემა ესნეთ სანანღად, სიუქანუღეს რაღა ქმთება? ვმწუნავ, ვმწუნავ კატისა გამო!..

დედოპაღი.

შვილო ჩემო! შენ თუაღნი შემიბნუნე შიგანით სულში, წომეღსაცა ვხედავ მე ესნეთ სისხლიენს, ესნეთ სასიკუდინო წულუღებაში — აღაწანის ხსნა!

ქამლეტი.

წანათვს დემოღნიღუ შენ ბიწიენებას? წანათვს ეძიებღი სიუქანუღსა ცოღვის უფანსწულში?

დედოფალი.

ოხ! დარწმინდი! ნოგონათაც შეკვეთი დაწა, სი-
ტყუა შენი ჰგლეჯს გულსა ჩემსა! დარწმინდი ჰამლე-
ტი, საყუარელი შეილო!

ჰამლეტი.

შეუღელთ, ბოლოტოქმედი, მონა, მასხარა გუ-
გუნოსანი, ქუჩი, ნომელმანცა მოიხანა სიტოც-
ხლე, ზე შის გუგუნი ჰაბის ქუცეშ ურწმინდა წანი-
ტა, უბინაო მოტანტალე...

დედოფალი.

ახ! ნუღანას იტყვი, ჰამლეტი!

ჰამლეტი.

ზე შენ შეიძელ მსაკუანსა... (აჩნდილი შამისა
შეიძინის.) ხეტათ ანგელოზნო, მიხსენით, თქუცნის
ფრთებო... მითხან, ვნებულო, ნა გინდა შენ?

დედოფალი.

გაგინდა?

ჰამლეტი.

ნუ თუ გამოცხადდი, ნათა დაყვედრო შუღსა,
ნომ დაგვიანა მან შუგის-ძიება? თქვი!

(მუშაგება.)

ნა დაგვიანათა დედოფალი?

დედოფალი.

ნა დაგვიანათა, ჰამლეტი? თქალებს ნას ატან-
ტალებ მანდეთ, სადაც ანა ანის ნა? ვის ელანა-
ნაკები ცანიელ ჰამლეტი? მითელი ხული თქალებში
გადმოგსახლებია ზე თქები შენო უაღრესე შედეგა-
ნან. საყუარელი შეილო, დამშვიდე გემოზათ

ადუწთოვანებანი, ვის ხელაჲ?

ქამლეტი.

ამას, ამას! უუუწე, წასახით აწის გაუვითლებუ-
ლი! მისი საშინელი გამოცხადება ქუასაც კი მის-
ტრის გმბნობას! ნუ, ნუ იუუწები ეგნეთ მწუხანკედ
ღ ნადვლიანად! შენ შევიძლიან დაახტკოლო ჩემი
ტამხედაობა, ზე მე ცრემლით, აწა სისხლით, სისხ-
ლს ავიღებ.

დელოჟალი.

ვის ელანაწაკები?

ქამლეტი.

ნუ თუ ვინ ხელაჲ?

დელოჟალი.

მე აწვის ვხელაჲ, თუმიტა ვხელაჲ ყველანაჲ.

ქამლეტი.

ანტა წა გესმის?

დელოჟალი.

ანაჲუწი.

ქამლეტი.

უუუწე, უუუწე — აწა ის, მამა ჩემი, ის — სწოწე-
ცოცხალი ან აწის! უუუწე, აწა მიღის — წაჲვიდა...
(აჩნდილი მიღის.)

დელოჟალი.

ლცნება-ა გამოხატულობისა, შვილს ჩემო! შენ
თავს ივიწეებ ზე ხელაჲ მოჩვენებასა!

ქამლეტი.

ლცნება-ა? მაგწამ მაჯა მიცემს ეგწეოვე, წო-
გოწათაც შენ — მე ვხელაჲ, მესმის, ჩემი გულის
6.

ხმისკლეუა ჩემთან ანის — შევამბობ მისს ნათქვამსა; განა უგუნუძისა შეუძლიან მბობა წესიანად ზღაწეობით? განა ეს ანის უგუნუძობა? დედავ, დედაო ჩემო! ნუ დადუშავ ცხონებასა შინაგუნად შინ ფურობითა, ვითომცაქ დაშინავობდეს უგუნუძობა ჩემი, ზე ანა შენნი ცოდუნი ზე შევთომილუებანი! შენ გულის დაჭრილობათა ვიდრე განჭყურნავ, შენ დაპყრავ შინ სულის სიფრეში, ზე იქ საშინლად დასწყენ სულსა შენსა ჯოჯოხეთის ტანჯვითა! სინანულით მიილტვი დუთისადმი — შეინანუ, ილოცვი წაწყდ საქმეთა თვს, გეშინოდეს მომაგადისა, ზე გეშინოდეს შხამი უგუმბობულობისა მითუალო ლხენად! მე გვედებე, ფეხთ ქვეშ დაგებე... განუწინად საუკუნეში სათნოება, მხოლოთ სათნოება — ზე ანა ბონოტმოქმედება — უნდა ევედებოდეს მოტევისა მასე, რომ ვბედავს ამაღლოს ხმა ლოცვისა მისს ცხონებისათვს!

დედოფალი.

ჰამლეტი, მეო ჩემო! შენ გაშიწვევო გული!

ჰამლეტი.

გადავდუ მისი დამადა ნაწილით, გადავდუ ზე წინდა ნახევანთან დაშთა! ჩუქნ უნდა გავმოწდეთ... ნუ წაიხილუები ბიძიჩემის შეხებითა! ზე თუ შენ სათნოებისა ანა ხან — ითუად თუქვე, ეჩვენე, რომ გიუქანს სათნოება. უჩხმული ჩვეულობა — სათნოების დამდუბა — ჩუქნთვს მაცხოვრან ანგელისად შენძეუბა შეიქმნას, ზე შეუძლიან სათნოებას შეკვარჩვიოს. დღეს მძივე იქმნება ჩუქნთვს ჩომიუქება,

მაგნამ შეიძლება დღეს შესუბუქდება ზე მტინელ-მტინელ
 ზომიერება შეგვიჩვენებს საინოებას! მშვიდობით
 დღეაო ჩემო, მშვიდობით! ზე თუ გსურს სუცინდ
 გუბნებუა, მთხან-მე მოკალ გუბნებვის მისაღებად.
 (მთხანდებუა მთხანის) ზე შენ, შეგობადო მო-
 მიტევე — მეტოდება. სსგეს ნებაგდა ესნეთ, დათა
 შენ ჩემგან დასჯალ იუა, ზე მე შეგან. შენის სიკუ-
 ღიღისათვის მასუბს მამხივენ. — (დღელოფაღს.) კი-
 დევატა, დღეაო ჩემო! მომიტევეთ — მე თქუბნ უწყა-
 ლათ, ფიტხელად მოგეძევათ, მაგნამ მე მსურდა,
 მე ასე უნდა მოგეძევეთ იუა, დღისათვის მიმეცა
 ხელახლა გრძნობანი კაცისანი... კიდევ რა სიტყვა...

დღელოფაღი.

მითხან, რა უნდა ვქუო?

ქამლეტი.

რა?... ნუნა დასა ჰყოფ, ნუცა გრწამს დატ გი-
 თხან. დაესხენ კოლოლა კიდევ ჩაგუბუტოს; ვამოუ-
 ტხადე მას უთველი საიდუმლო; უამბე, რომ ქამლე-
 ტი ნამდვილად ან ანის უგონო, მხოლოდ გეძევე-
 ნა-თქო გაუად — ზე როგონ თქუბნ, მმუნდებუა,
 გონიერება, კეთილება, ბუნდებუა დღელოფაღება, ან
 უნდა უთხანთ იმ ფრთხიან თაგვსა, ჯოჯოსა, შე-
 ადამის ბუსა, როგონ ან უნდა უთხანთ უთველი-
 ვე? ესნეთი ამბავი გაუთხილვებს მსკანანებს მუხმედა
 დას იღანდებს; თუ შენ იღრძობ კასედას შენ თავათ!

დღელოფაღი.

ანა! შემიკუფიტვა, ქამლეტი, რომ უთველსავე
 დავჭუანავ, დატვი მითხან შენ!

ჭამილეტი.

იცი თქვენ? ანგლიაში უნდა წავიდე—

დედოფალი.

ას! დამავიწუდა... ეგ გადაწუგეტილია.

ჭამილეტი.

ღიას, გკამატები მხათ ანის კიდევ, ზე ოცნი მეგობანნი, წოშეღთატა ვეწმუნები, წოგონათატ ხედიკთა, დანიშნულ ანიან ჩეშთან გამოსაყოფად ზე მიუქანად გამხადებულ აკანათამდე. დავესენ — დეკ თმა ინუბოს მშვიდობის მეზავნობა — წავადთ, ვნახავთ, ვინც ვინც ხეწინანია აფუქავს ჭიეწი — წინადმდეუ ნადმისა შვიტან ნადმისა; ეს მანუგეშებს, მამხიანულებს მე, ოდეს გონება კაცისა მუშაობს დასანთქავად მეგობანისა, თითქოს მშვიდობა მხეცი! ამ ვაუკაც კი მე მიკმადავ... დამე მშვიდობისა!

(მოდონის.) მითხან, მეგობანო, წათა ხან შენ ვნადაცული, ეგნეთი წუნანი, მინქუში, ოდეს, მინთელი საუკუნეებდობდი დაუდუმლებნივ? წავიდეთ-შენ წა ბეკნი გელანანაკო! (მითხევს მოდონის.)

დამე მშვიდობისა, დედოფალი....

დასასწული მესამის მოქმედებისა.

კრთის დომელოთანმე შექმნილ ლაზარიაჲს, შესახებ
ქანთულის ენისა, დომელოსათა აღკვეთნა და ასე იყო:
ის. — თქვენს დომელოსს ესე აქებთ ქანთულის ენის
თქვენს წვეულებით, (*) ნეტა და საქებია ან საყურა-
ნელი ქანთული ენა და ან თუთ ქანთული ვუწინა-
დნი? — ქანთულის სიტყვიერებას შეჰყარა თავის დი-
დების ერთი დრო, და მანინ დასწულდა იმის საკ-
ვირველებს. ეს დრო იყო მეუფას თამარის დრო!

მე. — წმინდის გულისთ მუხბუნებთ თქვენს მაგას,
თუ მუხბუნებით?

ის. — შენწმინდით მანთლად ვამბობ.

მე. — მან გამოგონეთ, აბა ჯერ ეს მითხარით, დო-
მელი ხალხია ქვეყანასე, ანუ ბევრი, ანუ მცირე,
დომ თავის ენაზე თავის საკუთარი უწინადა ანა შეჰყარ-
დეს და თავიანთის ენის აზრსა იმ ვუწინადა იმ ან
ან გამოსთქვიდნენ? — მოგონია ვერც ერთს ვერც მე-
ტყვიით. — ეს დრო ანის ნათელი დრო: დომელოსათა
უდნებულ მხემ განაბწმინდის ქვეყანა, ესე იგი
სწავლის დრო და გონების განათლებისა, მანისადამე
სადაც ესენი აწიან, იქ ყოველი ჯანგი და კეთილი
უნდა იყოს. დამეწმინდა დღეებდომელოსს ჩვენს გან-
თლებული ჩვენ დიდი დიდი კლმწი იყო! ის წმინ-
დას ჩვენთვის და ჩვენკი ანა ვანთ ჩვენთვის. იმან ინება

(*) ეს ხსენებული ჩემი წვეული ჯანბეჭდა ცალ-
ბე წვეულათ. 19-სა ივნისს, 1856-სა წელსა.

ჩვენი ქართული ჟურნალი გვეჩვენებს, ჩვენ შესაქცევად, სასიამოვნოდ ზე დროს განსატარებულათ. განდა ამისა, წადგან საისტოკოდიო მკვლელ ქვეყანაც ანის ეს ჩვენი ქვეყანა. ამ ჩვენის ქართულას ვუწინაღობთ ამ ჩუქვის ქვეყანაში, თავის დროზე შინაგანად მკვლელ საგანი გამოჩნდება ისტოკოდიასათუხ ზე ისტოკოდიას ბეკნი სასაბეგებლო, ამისთუხ მოთმინება გვიწინდა მანაქდისინ, მინამ კანგად გაკეოფეს ჩვენი ჟურნალი. ნაცვლად ამისა წასა გშვებობთ ჩვენ? — ჩვენს ენასა ჩვენს ველთ წკეპლითა ვცემთ, ზე ზედ დაგვივით აუგად. წადა დაგვეჩიოშია? — ბაქემ მეფე-ჯანხედ გაგვიდეთ სახალხოთ ეველანი ზე იქ მეფე-ჯანხედ, იმ შეუწილობაში ეწიბანეთს დაგამლოთ ვნები ზე ამ გვანი გაუგონელი კამედია ქვეყანამ ნახოს. შეგვიძლიან ეს ადვილად მოკახდინოთ, მაგამ ამასზედ ქვეყანა წას იტვის, იმ აზიის მეკურმულეთა შექდეგ? — სადაცა ველუწნი ხალხნი იუვენ, ამ წა-ჯდენსამე წლის წინ, ახლა ევროპის განათლება სუჟევს იმათში, იმათ საკუთანს ენაზე ზე თავიანთი ჟურნალი? — ამის შექდეგ ჩვენ წადა გვმანთებს? — ჩვენ მკვლეს ქანთველვებს, წომილებისაცა ათასობითი წელიწადია, გვაქვს ჩვენი ენის სიტყვიერება?»

ახა წა მოგახსენოთ ჩემო მწყალობელი? — იქ-მნება გგონათ? — თუ ჩვენი ენის ჟურნალი გვექმნება, ამით მთელი ხმელეთი დაქცევა? შენიჭინიბე თუ მანთლას ეს ასე იქნება, ზინველად შე გამოიყვანეთ, აწამც თუ ენა ამამამლოთ, თავი გამაგდებინეთ, წომი ხმელეთის დაქცევა ჩემმა თქალეებმა აწა ნახოს

რე გაცობილობის საშინელი უბედურება.

ან ვიცი რე ვუკ მიმხვდნენ, და ამბავია, რომ რეცნა ქანთულის ურუნაღის წინააღმდეგნი ვანთ. თითქმის დაუძინებელი მტრენი? — სტუმრათა ვანთ სადმე ვლანძვამთ, შევიყნებით სადმე ვლანძვამთ, ქუჩანი დაუღივანთ ვლანძვამთ. სულ ვლანძვამთ, ვლანძვამთ რე მანადის ვლანძვამთ... დაუსრულებელი ანაანისა, ყველას დასასრული აქეს, მაგნამ ეს ავღენი დაძვავ, ან იქნა, ადამ დასრულდა. დუთის წინაშე, ჩვენი ქანთული ურუნაღი გასასწორებელია რე კანგათ გასაკეთებელი, დიან კანგი იქნება, ასე ინებთ რეგონტ თქვენს სუტვილი იუოს, თდონდ აუვად ნუ გასსენებთ ჩვენს ქანთულს ურუნაღს.

ამ დღეს ვნთს დამეს, ვნთს ქუჩაში მოვიდოდნი. უნთი საშინელი გაფიცებულნი ვვირდნი მამესმა; ამ ნმას დაუახლოვდი, ვნახე, რომ დავღენიმე ქანთულები მოდითდენ ურეგონს დაძვავთ; ისე გაფიცებულნი, თუქმე თავიანთს ცისკანსა დაძვამდენ რე თავიანთს ენას. ანანის გასაღანძვი ანცა ვნთი ჭეშმანტიად, მხოლოდ თუ ნაკლებულობა დამ დაინახით რეცნი ურუნაღისა, უნდა ქადაგდნენ დაწეკოთ; განიხილოთ, და რე და ნაკლებობა ამ ურუნაღში, რომ გასწორდეს ჩვენი ქანთული ურუნაღი, ისე დაც საჭინო იუოს ამისთვის, თონემ უკანასკნელი დიგონი დაზანაკი, უუნო სწონეთა ვსთქუათ დაძვავ, საგკადრისი ანანის, ამისთვის რომ, ამ ტანთლებულს, მივიდობიანს, გედილს, ბედნიენს რე უმძლიენესს ს ა ვ ე ლ მ ი ე უ ო ს ვ ე ლ

ქვეშ, ჩვენი ვნის სალიტერატურულ-ეუზნაღობით სუბიექტურს ჩვენს ქვეყანაში, ამისგან ანკონ დატკმანხავს, ანც ვასაკიცხი ვიქნებით ზე ანცა მცინე-ჯი დასაკლისი იქმნება ვისთვისმე. თუ გნებავსთ, ან ასე ინებეთ, მაგნამ ვსკი ადამ ვიცი მიკადრებთ თუ ანა? — ოღონდ ან მითაკილოთ ზე ან დასაწუნი ან ვიყო თქუცნენით: თავებთ დაგიდგებით, მთელ ხმელეთის ვნთან, დომ ანამცითუ ჩვენი ქანთულის ვნის ეუზნაღი დაგვიწუნონ, ანამელ მოგვიწონონ ზე დიდის სიამოვნებით მიიღონ უგულამ.

მოწუალეო ველწიუვევ, ეს დაც მოგახსენეთ, თუმიც ცოტა გაჯავრებით იყო, მანამ მანთაღი ვი თქვა. ახლა დამშვიდებით მოვეუვეთ ზე გავონება თქუცნე იყოს. — უოველი სწავლით ზე გამოცდილებით ანის-ანშიაც ვაცი იქმნება, თუ იმ განემო-ებასა ანუ იმ საგანსა სჩხევეს, დიად ადვილად მისვდება, თუ ანა ჩხევეს, ბნელია ივისთვის. აი ჩემო მწუაღობელო, ანამც თუ ჩვენს მამანახას ცადიელი ლიტონი ლანაჩაკი შეენახოსთ? — ანა, უოველოვს თავიანთი წეწილების სიტყვიელება ჰქონათ ზე ანა-ოღეს ან დაუკანტავთ. მეუას თამანის დლოში, ჩვენი ადუვაბუული სიტყვიელება საკვირვლად ნუ გვექმნებთ, ამისთვის დომ ძლაეწი იყო; ბენძნებთან ხშირნი შეეწებება ჰქონდათ ზე ამის გამო საკვირვ-ლად ნუ მიგანძრებათ, დომ მანინ ჩვენს ქვეყანაში ადუვაბუული უოფილიყოს ჩვენი სიტყვიელება, მაგ-ნამ ამის წინათ, ის წაქსული ეწთი საუყუნე დლო საქანთველოში; (ცოტა მეტნაკლები იყოს ამისთვის

ნუ განვიყოფებინ) მინამ ძლიერად რუსეთი თავის
ძლიერის კელქვეშ მიგვიღებდა, ზე იყო დაუცხრო-
მელი ბრძოლა მცირეს საქონტველოზედ, საშინელი
ჭარბე მტრებისაგან ზე ოთხსავე კუთხივ ვბრძოდნენ
ქანთველებს, აურებელი მცირეს, მაგრამ სიმბნით
ძლიერი ზე შიშისაგან შეურეგელი, სადაც ბრძოლის
მოურგენებლობაში ზე დაუცხრომლობაში. ჰქონდათ
ჩუჭინი წერილის სატყვიერება ჩუჭინ წინაზანთა,
ცდილობდნენცა ამისთვის. აი ეს ანის საკვირველი,
თორემ ის მიწველი წა საკვირველია აის ხელები
მი ჩუჭინი სატყვიერების წერილებსა: ანჩაღიანი,
ჯანღუღუღუღიანი, ქცაამწუწუწა, ჯავრიშაიანი, სიბრ-
ძნესიტრუკა, ლექსიკონა, ჟანაშაიანი, ბანაშაიანი,
მინისამბაზი, სატყვიერებელი, გუღიჯანიანი, ქანთ-
ლისცხოვრება, სუხინა ჩუჭინის ისტორია, ნაშენ
ოტბელაიანის ისტორია, მღაჯანბეგის ომის ხეჩუ-
ღაიანის ისტორია, ჩუჭინს ენაზედ ღრამტყვა, კიდევ-
სხუა წიგნები ანტონ ქთალიკოზისაგან დაწერილი,
კიდევ სხუა ზე სხუაგნი ურატხენამტრედ მტრედნი
ლექსები ზე ქანთულის ენის სასწავლებელი. თულაგში
ზე ცოვიდასში ქანთულ გამედაებსაც თამაშობდნენ
შეუის ინაკლის დროში, დომლისცა გამამ-
თველი იყო გაბჩელ მათი სომეხი. / შემოდლან
ესეცა ვოქო ასე თამაშად, უწინდელს ჩუჭინს ქლე-
ბში, იმათი უსტანთ მიწეკამოწეკა ერიმნეოთონ.
უზინველები სვეტი იყო ქანთულის ენის სატყვი-
ერებისა, იმათი მდაბაუნი მაწეამოწეკა სე
სიამოვნო ქანთული იყო, დომ მეტ დ სვეტი

გამოსთქმედნენ თვისა აზრსა, სადაც იმათი შტოებში
დღესაც სუბიექტს, ახლანდელი ჩუქნის ქალების მიწვევ
მოწყდა: ყოთანცა წანსული ჩვენი ქალებისა ზე იმათი
მხგავსა სიტყვიერება. ასე გაშინჯეთ. იმ საშინელები
დროს, მეუბნე ვახტანგმა რჯულიც დაწეა ჩუქნის
ქვეყნისათვის ზე ხაღბიც შეუღლა ამ რჯულს.

ამასთან აქ გაგრეშედი. ვითუქნე, წაგიცო თავი ან
მოგაწყინო, ამ ჩემის ღაშანაკითა მეოქი, მაგნამ
იშან გულისოდგინედ მთხოვა, ყოველი მეთქმე ზე და-
მესწულეებინა:

მე. — ჩემ უმაწვილობაში, ბეჭნი კანგი ქანთუ-
ლის მტოდნე მინახავს ძველი ღაშანაკები, იმათ
ხანგნძლივ საუბანი დიახ ხშირად გამიგონია: ასე-
თის ერთ ზე ასეთის ცკბილს-საუბნით უღაშანაკნათ
ქანთული, რომ მეტა სასიამოვნო ყოფილა სმენი-
სათვის იმათი საუბანი. გამიგონია, მატრს ანდრთას
უთქამს, იმ განათლებულს — «წაგდენიმე ენებ
ვიცო, იმათ შორის ქანთულიც კანგათაო, ამისთვის
მე უუწო კანგად გაკანჩევ ქანთულს ღაშანაკს,
მინამ თუთ ქანთველებით, ქანთული ღაშანაკი დიად
სასიამოვნო ენა ანის ზე ყუწის სმენის დამატკობ-
ბულთ » — ეს ხომ ისე ითქუა. ახლა ამას ასე ვიცუო-
დეთ: წადგან ქანთველი ვან მე, იქნება ვცდებოდე
ჩვენს ენაზე ზე ისეთი კანგა ან იყო, როგორც
ჭანობ მე, ამისთვის როგორ უნდა შევიცუოთ,
წამდგრილი ჩვენი ვნის ძალი? — ამისთვის ანის
უცხო კაცის ყუწების სასმენელი, თონემ მანთლა
ჩვენი ქვეყნის კაცს აცნენივად ან დაეწვენება,

ამისთვის რომ ჩუქნის ქანთულის ლაშაბაგში ადრე-
 დილვანთ, სადაცა ჩუქნი უუნი დაჩუქნულია იმა
 უმაჩვილობითვე ჩვენს ქანთულის ლაშაბაგს ზ წასა-
 გვირგვლია კანგათ ერჩუნება ჩუქნის სასმენელს,
 მაგნამ საქმე უცხო კაცა? — უცხო კაცა უცხო
 ქვეყნის ლაშაბაგს რომ გაიგონებს, იმას, უნდა
 ჰკითხოთ ზ ის გვეტყვის სწორეთ. ჩუქნი ქანთუ-
 ლის ენისათვის მიკითხავს: წუსისთვის, ძანანტყვისთვის,
ნეძენცისთვის, ცტადიენელისათვის ზ ხხუანი, დაუუე-
ნებთ მითხნან, როგორ სასიამოვნოთ ესმით ჩვენ
ქანთული ლაშაბაგი იმათ სასმენელს? — რომელთაც
გულის წმინდით უთქუამთ ზ დიდათ მოხწონებთ.
 ახლა მაგალითებსაცა გიტყვი: უგანთლებულესმა
 კნაზ მ. ს. ვანანტოვმა, ერთი სიტყუა ანიცოდა
 ქანთული, მაგნამ გრძობითვი დიდად ესამოგნე-
 ბოდა. მისთვის მაგცაცა ქანთული თატონი ზ ქან-
 თული საღიტყვატურთ უუნდალი. — » ამა, მანდის
 ტქონდეთ ზ თქუნის მამაზაზის კანგის ერთ ისა-
 ამოგნეთო. » იმისი აჩიეს იყო, იმ დემა განათ-
 ლებულის ზ გამორჩენილის კაცისა. კნაზ ვანანტო-
 ვი მოჩვენება ან სიამაწი ხომ ან იყო! კნაზ ვა-
 ნანტოვი იყო დიდი გონების კაცი, სწულთ გაკი-
 თანებული ზ სურდა ჭემმანტად ჩვენი გვილი.
 — ანგაცი? მაინც ვინცობა ანის, თუ
 ანდენი ჩემი უბელობა, ან დაიჯერება, მამ უცხო
 ქვეყნის კაცს, უუაღს ბროსეტს მაინც ჰკითხოთ
 ზ ის გვეტყვის ჩვენის ენისთვის სწორედ? — აქ გა-
 ჭიუმიდი, უუდება დაუწევი, ვნახოთ წას შეტუთდა.

იმან ამხედ თუშტა დიდი კმაყოფილება განმაცხადა, მაგრამ შექედვ სხუა მიხხდა.

ის. — უოკელი წაღა თქუით, დიან კაჭგი, მაგრამ ესეი სამხახათ, სასტალითაც მიგყარინა ბეკს, რე გოხოვით, ნუ გეწუიერებთ ჩეი მანთალას თქმა, წაღ ეხლა შე მანდა გითხდა.

შე — სწოკე ბინისბარი თქმა მოსწონია რე მადლობასაც მოგახსენებთ ამასოჯს.

ის. — ქართლის ერისათჯს, თქუენ წომ ამბობთ იმ წვეულები. მუსადუობის დროს დარბაისლობაში, მეტი დამტკობელაა უფრის სქენისათჯს, ასე წომ სულამდისინ ჩაიჭრება ხოლმე იმის ძალით. ეს სულამდისინ ჩაჭრა წა ანის? — რე დიდი დიდი დიწუო.

შე — ეს წაღ ანის, ეხლა მოგახსენებ. სულამდისინ ჩაჭრა ანის: მოკვეცილი ანტი რე ვრცელად გასატონი, წახან მკითხეთ, უნდა ჭიდევც განგიმტოთ. უოკელი ძლიერი საგონობელი საამოგენე, სულის შეხხებია; წოდისაც ძლიერ ეგრძობთ. მაშინ გეგრძობთ სულს მიუტანს იმსგანსა, წაღ იგრძენით რე სულიც მაშინ გეშეიდეებს სულს ხომ გუტი რე მარჯები ანა აქეს; თქუენ წომ ბეძენებთ, იმ მძინახელებსაგათ, გრძობამ საამოგენე სულში შეიტანოს რე იქ დასწულოს. ანა, — ჟუკ თვალას მხეჯეულობა, ანუ უფრის სმენა, გონებას მისცემს, თუ საგრძობელი ანა ანის, გონებაში დარჩება რე თუ საგრძობელია გრძობა მაშინვე წაიდეებს რე სულს მიუტანს. იქადგან ისევ წამოიდეებს გრძობა რე ერთს წამში მთელს აგეზულებას დაუკლის ადამი-

ანს. ეს ანის სულამდისინ ჩაჭრა ზე ასე განსაგონა. ან ჩუი. მქალობელთ, დად გერგუნებათ თქუძნ სასადალოდ «ს ულა მდისინ ჩაჭრა.» დად-გან შინკველი გ'გონება ანის ეს თქმა, ამისთვის ყოველი შინკველი ამ გუნაი თქმა, ყუწისათვის უცნაურია ზე სასადალო. აბა ამ სიტყუას რომ იტყვიან: ს ულა და ტკებათ.» განა გვესამო-გუნება? და ყიდით ჩვენ? — შინკველად. ეს რომ ით-ქმოდან, აქნება ამაზედაც ბუკნი იცინეს? — მანდას სასადალოც ანის, აბა სულა რომონ დატკებათ, რომ სამომგნე სულის დასატკებობად გაგვიკუებია? სიტყუას მსოფლოდ შინი ზე ყული იგემიკულებს ზე სულთან და საქმე აქეს, მაგნამ ანა, ყოველი კანგი რაც ითქმის, თუნდ იმისა კუთუნელი ან იყოს ზე იმას ვერებოდეს, უნდა იმისად მოვიხმაროთ. ბოლოს ჩვეულებად დატკებდება ზე სასამომგნოდ გვექნება მანადის.

ამ სიტყუასოდ იმან გაიცინა ზე მას უკან მიიხანა:

ის. — ევ ხომ აგნე, მაგნამ უნთს დასმე გთხო-ვთ. უნდა ის ჩუი თხოვა ადმინსულათ ზე ამაზედ უნდას ნუ შეტყუათ?

მე. — თუ შესამდლებელია, ბატონი ბეძანდები?

ის. — შეწმუნეთ ანაურია.

მე. — მას უთუოთ ადგინსულუბთ.

ის. — რაც უხლან ჩვენ ვილა მანაკეთ, ადწერეთ, ზე ტისკანში დაბეჭდინეთ. — თუმცა და შინკველი

აღუსრულებ. მაგნიტი დღევანდლამდინ ან ვიტის წათ
 უნდა რ ან წისთვს?

თ. ალი. ვახტანგის-მე შ. თრბელიანი.

სხუა ზ სხუა ანზავი.

ეს-ეს არის მივიღეთ ლექსი, შესახებ
თ. ალ. ჩიქოვანსა, რომელსაცა ვბეჭდავთ
დიდას კმაყოფილებით. ვარდა ამსა გვხა-
რის, როგორცა სჩანს აქეთგან: ქარ-
თველნიცა თან ზ თან გრძობენ ფასსა,
ჭყმშარიცა მჭკრღოსასა.

რედ.

თ. ალ. ჩიქოვანზე.

ჯი. საყვანელთ ადექსანდრე ვიოტვის ძეო,
სქესით ჩიქოვან ბაჩყინგალეო, ვით მნ-თი მზეო,
გონება ვრცელეო, ენა მჭკეკრო ზ კეოილ ზნეო,
ტკბილ მოუბანო, მშვიდო, წუნანო, კალამში მხნეო!

საწუხანია შავ გვარ მეგობრის დაშორება,
ფეცტხალს ძეს ასულთ მიანიჭე სიმწანე, კება,

გიორგი

გულთმონყულულ ჭქონან გოდებანი ზ უჩუა ჭუბა,
 დოგონ წანმოკსტქა შენი კლება ზ გამოხვება

სიუწმით აქამდინ სმინად გუქონდა ტუბილ საუბანი,
 მუხთალ სოფელმან გაგკუადა, მდის ცრემილთა დგანთა,
 შენს საუბანსა, კეთილ ქცევას ან ჭქონდა ზღვანთა,
 ზენამ გიწყალოს ზ განგიდოს სუფევის კადი!

ჯით მკინუასია კაცს ნა ჭქონდეს კეთილი ქცევა,
 ხალხთ სიუწამული უჩუოთველი ზ დუთისა თნევა,
 ან სამდუნაგი დოცვას ჭყოფდენ ან უქმნან წყევლა,
 ესე შენ გიგინის, მოგეწევის ქების შეუწქევეა.

შეგანდამოსა ანსებით ხან შენ დიდებულთ,
 მანჯესნეს დასში დინსთათანა მძლეო მიღებულთ,
 ნადგანც ამ სოფელს მოძმეთთანა იუაჟ ქებულთ,
 ან საუკანედთა ცოლს ზ შუღთა გამოკლებულთ!

ზნეობით იუაჟ ტუბილად შეტყველ, ზნდილობით

შეტყველი.

ანგინ გუვა მტერი, მაქებანი ბეჭდი გუვა მთნევი.

ამისთუს მტრა მას ვწყდუნებ ვით შემამნევი,

დომობით გიგონე მანად შენთუს დოცვას ვაწ

მუწქევეა!

შაალ შაალთვი.

გზიგოლ წიქულოვი.

გიორგი გასპანოვი.

თ. სუნიდონ ჭავჭავაძე.

თ. ინაკლი დეჟინსკი.

ქეჟვან დალინსკისა.

თ. უნასტი ჩოლაყაევი.

თ. გიორგი უნდონიკოვი.

ჟნ. ბახბანე მუხბანსკისა.

თ. გზიგოლ უნისთავი.

30. თ. ალექსანდრე თანხანოვი.

ალექსანდრე ფითოევი.

თ. კოსტანტინე შაღაპანდოვი.

თ. ალექსანდრე დეჟინსკი.

სვიმონ ზუბალოვი.

ნიკოლაოზ მინიშანოვი.

ზაქარია სანაჯოვი.

თ. იოსებ თანხანოვი.

გელეჟან ბუჭუიევი.

თ. დავით ჭავჭავაძე.

40. თ. ნიკოლაოზ ჭავჭავაძე.

თ. ზაალ ბანათოვი.

თ. ალექსანდრე ჩიქოვანი.

კანთან აბშაქუნი.

ზაალ ზალოვი.

თ. გიორგი დ. უნიშთავი.

ნიკოლაოზ ტყედავიდოვი.

თ. დიმიტრი თბეულიანი.

ბანონესა სოფიო ნიკოლაისა.

ნიკოლაოზ პეჩენოვი.

(განგებულება შემდგომს წიგნში.)

«ცისკარი» 1878 წელს გამოცემა
მ. რველს რ. ცხეს ყოველს თვ. სს., წ. გნი
დ წ. გნი, ხუთს თუთღვ. დამ რეაქცენ.

ფასი ერთის წლის გამოცემისა:

ქ. ტფილისში, გაუ-
გზ. ჩეკელ დ. ქქისი მანუაი,
თუთნი თუთლა.

შან მიწოდებით ანუ
სხუა ადგილებში გა-
გზავნით: ზუდი მანუთი
თუთნი თუთლა.

კელი მოსწერდებია:

ქ. ტფილისში, ქართულის ურნადის «ცის-
კარი» რედაქციაში. კნაიზ ალექს. ნდრუ კახტა-
ნგასძის ჯამბაკურაიანო ბუღიანის სახლში.